

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum odium Dei sit maximum peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

trahitur à nobis amator eadem ratione, qua nec ipsi effectus possunt odio haberi, vt superius declarauimus: sed ex apprehensione ipsius. vt auctor est effectum duplicitern, potest voluntas odio habere Deum: ita. qd licet apprehensio inchoet ab effectu & Deo vt causa, odium tamen terminat potest ad ipsum Deum secundum se,

quantum. f. apprehenditur peccatorum phibitor. & penarius iustior.

AD PRIMUM ergo dicendū, qd ratio illa procedit quantum ad illos, qui vident Dei essentiam, quae est ipsa essentia bonitatis.

AD SECUNDUM dicendū, qd rō illa procedit quantum ad hoc, qd apprehenditur Deus vt causa illorū effectuum, qui naturaliter ab hominib. amantur, inter quos sunt opera veritatis praeberent suam cognitionem hominibus.

AD TERTIUM dicendū, qd Deus cōuertit oīa ad seipsum, in quantum est essendi principū, qd oīa in quantum sunt, tendunt in Dei similitudinē, qui est ipsum esse.

ARTICVLVS II.

Vtrum odium Dei sit maximum peccatorum.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod odium

Dei non sit maximum peccatorum. Non enim oportet odium Dei quocunque in tantum progredi malum, vt etiam in ipsum Deum secundum se penetrare intendat, pura, quod nollet esse trinitas, & vnam, &c. Ex his autem habes vnde vel accutans, vel ignorantes doctrinam auctoris repellere, vel docere valde, distinguendo de odio haberi in ratione motui, vel terminati tantum: Et dicendo, quod Deus secundum se in ratione motui non potest odio haberi, quia non potest seipsum mouere ad sui odium, cum habeat rationem omnim boni emmenter: sed in ratione terminati potest odio haberi, quoniam velletis iniquae terminus esse potest, quantumcunque summa bonitas. Dixi autem, terminati tantum: quia Deum secundum se habere rationem vtriusque, respectu odij est impossibile. In cuius signum clare videtur Deus non potest odio haberi, quia secundum se & mouet, & terminat voluntatem nostram.

In eodem 1. ar. dubium occurrit circa illud, Effectus aliqui Dei sunt, qui nullo modo possunt esse contrarij voluntati humanae, vt esse, & viuere &c. Vnde secundū quod Deus apprehenditur vt auctor horum, non potest odio haberi. Contradicimus, inquit Martinus de Magistris, B. Thomae in hac conclusione, & ratione. Cōtra, enim, quod hae Thomae ratio nihil concludit, quia aut intelligit de voluntate ordinata, & nihil concludit: quia multa possunt esse nolle, & nolle, ad quae ordinata voluntas non se extendit: aut de voluntate sine ordinata sine inordinata, & sic falsum affirmatur quia constat, qd esse, viuere, & intelligere, repugnant voluntati inordinatae. Conclusio vero falsa ostenditur tum ex his, qui inueniunt seipsos: tum quia Deus si cōuenire vitam, operam quae dant ad inueniendum se, odio haberetur ut auctor vitae illius: tum quia de Iuda scriptum est, Bonum erat ei, si natus non fuisset: tum quia sicut Mithridates odio habuit conseruatum suae vitae contra assumptum venenum, ita odio habuisset quocunque animatum conseruaret: ut tunc suam vitam.

Ad hoc dicitur, quod sermo formalis omnia soluit, & ostendit veram esse doctrinam hanc. Esse namque, & viuere, & huiusmodi, duplitem considerari possunt. Primo, secundum id quod sunt: secundum secundum aliquid eis adiunctum. Si considerentur esse secundum se, sic cum nihil habeat in se fugibile, non potest odio haberi: si vero considerentur secundum adiunctam sibi miseriam, vel poenam, vel quocunque aliud contrarium voluntati alicuius, sic potest odio haberi. Et quia primo modo consideratur per se, & formaliter, secundo autem modo per accidens: ideo doctrina auctoris primo modo loquens, non est impugnanda, sed veneranda, & explicanda pro minus enudis. Est igitur literae huius conclusio & ratio, qd quia isti effectus, f. esse, viuere, &c. nihil in se continent contrarium humanae voluntati suae ordi-

natae, sine inordinata: ideo nec ipsi secundum se, nec Deus, vt auctor eorum secundum se, potest odio haberi. Et ratio quidem stat solida, & efficax, quia impossibile est odio haberi, nisi contrariū. Nulli autem voluntati quantumcunque inordinatae contrarium est esse, aut viuere secundum se, quamuis sit alicui contrarium secundum aliquid ad iunctum in re, vel apparentia. Et per hoc patet solutio omnium obiectionum. Nam intermentibus seipsum, & Mithridati, & damnatis, & Iuda: abominabilis erat vita propter adiunctam miseriam, & Iuda melius in veritate fuisse non esse natum, propter adiunctam iniquitatem, & maiorem miseriam. Distinctio ergo per se, & per accidens, hoc est per aliud, omnia tibi in hac materia aperiet.

Dei non sit maximum peccatorum. Grauius enim peccatum est peccatum in Spiritum sanctum, quod est irremissibile, vt dicitur Matth. 12. sed odium Dei non comparat inter species peccati in Spiritum sanctum, vt ex supra dictis patet: ergo odium Dei non est grauius peccatum.

2 Praeterea. Peccatum consistit in elongatione à Deo: sed magis videtur esse elongatus à Deo infidelis, qui nec Dei cognitionem habet, quam fidelis, qui saltem quamuis Deum cognoscat, ipsum tamen odio habet: ergo videtur, quod grauius sit peccatum infidelitatis, quam peccatum odij in Deum.

3 Praeterea. Deus habetur odio solum ratione suorum effectuum, qui repugnant voluntati, inter quos praecipuus est poena: sed odire poenam non est maximum peccatum: ergo odium Dei non est maximum peccatum.

Secundum concupiscentiam terminatur ad rem concupitam, secundum amicitiam ad personam cui concupiscitur: ita duplitem sumitur odium, secundum abominationem, & terminatur ad rem contrariam: & secundum inimicitiam, & terminatur ad personam, cui malum volumus. Et intelligenda est differentia haec terminorum formaliter ex hoc, quia persona vt sic, est obiectum odij, & inimici neque res vt sic, obiectum odij abominationis, sicut in amore concupiscentiae, & amicitiae contingit, ita quod si quandoque persona contraria appetitui nostro occurrat, quam tamen aliter amamus, habetur odio abominationis, vt habet rationem rei contrarij nobis, vt patet de matre odiente vitam filiae, pro qua à viro suo despiciatur, cui tamen filij bene facit continue. Ex hac autem differentia sequitur, quod odij actus duplitem exprimitur, scilicet per ly nolle aliquid, & per ly malum velle alicui. Vt enim terminatur ad rem, & habet rationem refutantis, & abominantis, exprimitur per voluntatis actum, qui est nolle illud, vt in exemplo dato, mater deliberat nolle vitam filiae contrariam amori concupiscentiae, quo vult se amari à viro. Vt autem terminatur ad personam, & habet rationem inimicitiae, exprimitur per velle malum illi persone: quod in exemplo dato non habet directe locum, quia non vult mater filiae secundum se malum mortis, in cuius signum infirmam fouet, & adiuuat, vt viuat, sed est consideranda via redundantis, quoniam odium abominationis quando terminatur ad personam sub ratione rei, sed formaliter refuset contrarium amori concupiscentiae redundat tamen in contrarium amori amicitiae, vt in exemplo dato, licet mater refuset vitam filiae, vt contrarium amabilitati propriae à viro, tamen ex hoc conuenitur, quod magis amat se gratam viro, quam vitam filiae, ac per hoc vult potius filiae malum mortis, quam sibi malum minoris gratiae coram viro: & sic per viam redundantis odium abominationis, quando est ad rem: quae est persona, vel aliquid eius aliquo modo sine re, sive ut possessio, vel huiusmodi, est etiam odium inimicitiae. Ex his autem habes, quod Deus odio habetur à peccatore, primo, ut res contraria suae peruerse voluntati, & hoc duplitem. Primo participatiue, cum transgressio sit praceptorum: secundo formaliter, cum peruenit ad ipsum peccatum odij Dei. Cum enim aliquis furatur voluntarie, refutat praceptum Dei, ac per hoc interpretatiue refutat Deum prohibentem illius, ut contrarium suae voluntati, quia vult habere alienum. Si autem in tantum malitia excreuerit, ut in ipsam prohibentem dirigat actum intentionis, iam odium abominationis est Dei, vt est res contraria amori concupiscentiae. Et quia, vt dictum est, odium abominationis personae redundat in odium inimicitiae eiusdem: ideo in quolibet peccato participatiue clauditur odium Dei vtroque modo. l. q.

Secunda Secunda S. Thomae. M refutatur

Q. 14. ar. 2.

Super quasio, trigintaquarta, articulum secundum.

IN artic. 2. eiusdem

34. quart. recolito,

quod iuxta superius

dicta, sicut duplitem

consideratur amor, f.

secundum concupiscentiam,

& secundum amicitiam,

& secundum

amicitiam ad personam cui concupiscitur:

ita duplitem sumitur

odium, secundum abominationem,

& terminatur ad rem contrariam:

& secundum inimicitiam,

& terminatur ad personam,

cui malum volumus.

Et intelligenda est differentia haec terminorum formaliter ex hoc,

quia persona vt sic, est obiectum odij,

& inimici neque res vt sic, obiectum odij abominationis,

sicut in amore concupiscentiae,

& amicitiae contingit, ita quod si quandoque persona contraria appetitui nostro occurrat, quam tamen aliter amamus, habetur odio abominationis, vt habet rationem rei contrarij nobis, vt patet de matre odiente vitam filiae, pro qua à viro suo despiciatur, cui tamen filij bene facit continue.

Ex hac autem differentia sequitur, quod odij actus duplitem exprimitur, scilicet per ly nolle aliquid, & per ly malum velle alicui.

Vt enim terminatur ad rem, & habet rationem refutantis, & abominantis, exprimitur per voluntatis actum, qui est nolle illud, vt in exemplo dato, mater deliberat nolle vitam filiae contrariam amori concupiscentiae, quo vult se amari à viro.

Vt autem terminatur ad personam, & habet rationem inimicitiae, exprimitur per velle malum illi persone: quod in exemplo dato non habet directe locum, quia non vult mater filiae secundum se malum mortis, in cuius signum infirmam fouet, & adiuuat, vt viuat, sed est consideranda via redundantis, quoniam odium abominationis quando terminatur ad personam sub ratione rei, sed formaliter refuset contrarium amori concupiscentiae redundat tamen in contrarium amori amicitiae, vt in exemplo dato, licet mater refuset vitam filiae, vt contrarium amabilitati propriae à viro, tamen ex hoc conuenitur, quod magis amat se gratam viro, quam vitam filiae, ac per hoc vult potius filiae malum mortis, quam sibi malum minoris gratiae coram viro: & sic per viam redundantis odium abominationis, quando est ad rem: quae est persona, vel aliquid eius aliquo modo sine re, sive ut possessio, vel huiusmodi, est etiam odium inimicitiae.

Ex his autem habes, quod Deus odio habetur à peccatore, primo, ut res contraria suae peruerse voluntati, & hoc duplitem. Primo participatiue, cum transgressio sit praceptorum: secundo formaliter, cum peruenit ad ipsum peccatum odij Dei.

Cum enim aliquis furatur voluntarie, refutat praceptum Dei, ac per hoc interpretatiue refutat Deum prohibentem illius, ut contrarium suae voluntati, quia vult habere alienum.

Si autem in tantum malitia excreuerit, ut in ipsam prohibentem dirigat actum intentionis, iam odium abominationis est Dei, vt est res contraria amori concupiscentiae.

Et quia, vt dictum est, odium abominationis personae redundat in odium inimicitiae eiusdem: ideo in quolibet peccato participatiue clauditur odium Dei vtroque modo. l. q.

refutatur Deus ordinator, & q̄ vult, interpretatiue tamen, peccator Deo ordinatori malum oppositum. puta, non esse ordinatorum. Deinde si contingat scelus creicere, formaliter odio habet Deum vt ordinatorem. Et si amplius creicet in immensum etiam formaliter Deum ipsum in seipso odio inimicitiae. prosequitur, in quo coluntur summa iniquitatis.

D. 1179. Lib. 8. c. 10. circa princ. rom. 5.

1. 2. q. 6. 71. art. 6.

Et quoniam peccatum mortale omne opponitur charitati, quae est amicitia ad Deum secundum seipsu: ideo etiam huiusmodi odium participatiue claudit in omni peccato mortali, pro quanto in eo clauditur uoluntas, quod Deus non sit Deus. Ex hoc namque, quod aliqd praeponitur Deo in amore, auertitur quantum est ex parte huiusmodi amantis, a Deo natura sua, quae omnibus praeponitur. Et si hoc non penetras, memento, quod hoc, quod facit affirmatio, uel negatio in intellectu, facit profectio, uel fuga in uoluntate, ac per hoc sicut intellectus auert a Deum, aut negans proprietatem Dei, auert a Deo, quod sit Deus: ita uoluntas nolens Deum ut optimum, aut tendens in aliud ut melius, auert a Deo, quod sit Deus: hoc autem fit in omni peccato mortali. Et propterea omne peccatum quod uocatur mortale, uere dignum morte aeterna est, ut pote offendens Deum, non qualitercumque, sed hostiliter, ad deiendum. I. Deum a sua deitate: & ex his patet sensus articuli huius, quare, s. odium Dei sit grauissimum, & quo modo inueniatur in quolibet mortali.

RESPON. Dicendum, quod defectus peccati consistit in auersione a Deo, ut dictum est. Huiusmodi autem auersio ratione culpae non haberet, nisi uoluntaria esset. Vnde ratio culpae consistit in uoluntaria auersione a Deo. Haec autem uoluntaria auersio a Deo per se quidem importatur in odio Dei: in aliis autem peccatis quasi participatiue, & secundum aliud. Sicut enim uoluntas per se inheret ei, quod amat, ita secundum se refugit id, quod odit. Vnde quoniam aliquis odit Deum, uoluntas eius secundum se ab eo auertitur: sed in aliis peccatis, puta, cum aliquis fornicatur, non auertitur a Deo secundum se, sed secundum aliud, in quantum

ad id tendens in aliud ut melius, auert a Deo, quod sit Deus: hoc autem fit in omni peccato mortali. Et propterea omne peccatum quod uocatur mortale, uere dignum morte aeterna est, ut pote offendens Deum, non qualitercumque, sed hostiliter, ad deiendum. I. Deum a sua deitate: & ex his patet sensus articuli huius, quare, s. odium Dei sit grauissimum, & quo modo inueniatur in quolibet mortali.

In eodem articulo, in responsione ad primum, dubium ex Martino de Magistris, occurrit contra hanc responsionem auctoris arguente, dicendo ista solutio non soluit, quia argumentum procedit de peccato in Spiritum sanctum irremissibili: solutio autem procedit de peccato in Spiritum sanctum remissibili.

Ad hoc dicendum, quod cum omne peccatum in Spiritum sanctum sit irremissibile, obiectio istius est nulla. At si propter diuersum modum irremissibilitatis, quia, aliquod peccatum in Spiritum sanctum dicitur irremissibile omnino, ut finalis impoenitentia, & aliud quod irremissibile ex sui merito ut reliqua, arguens distinguitur irremissibile omnino a remissibili: Respondetur, quod assumptum est falsum, si quod argumentum loquitur de peccato in Spiritum sanctum irremissibili omnino, hoc est, de finali impoenitentia: quoniam tale peccatum, ut supra in q. 14. patet, non est speciale genus peccati: sed potest odium Dei, & quodcumque aliud esse, in quo quis finaliter penitentiam non assumit. Sed argumentum procedit de peccato in Spiritum sanctum, ut est speciale genus peccati, ut patet tam arguendo, cum dicitur, Non computatur inter species peccati in Spiritum sanctum, quam respondendo, cum generis, & speciei meminit, & doctrinae in articulo dictae quaestiones traditae, quod si genus peccati in Spiritum sanctum iuxta tertiam acceptionem, sumitur penes peccare ex electione mali, quod hic uocatur peccare ex deliberatione: quod est distinguendum uel ex habitu inclinatione, uel contemnendo impedimentum peccati, sicut ibi distinguitur peccare ex electione mali. Idem enim est iudicium de peccare ex electione, & deliberatione mali.

In eodem articulo, in responsione ad secundum, dubium ex eodem Martino occurrit contra auctorem hic arguente. Haec solutio, inquit, deficit in hoc, quod dicit, quod infidelis, a quo est culpa, semper causatur ex odio Dei. Hoc enim constat esse falsum: nam non credere Deum trinum & unum in multis paganism aliunde procedit, ut patet.

Secundo deficit in hoc, quod innuit, quod peccatum, quod est causa, semper est grauius eo, quod ex illo causatur. Nam odium oritur frequenter ex ira, & secundum Thomam ex inuidia: & tamen est grauius utraque, & multa mortalia oriuntur ex uentibus. Immo haec opinio non concordat dictis eiusdem Thomae in 2. eiusdem quaestione, ubi probando, quod odium non

est uitium capitale, assimilatur hoc principium naturam sunt, cuiusmodi sunt omnia a uita, peccatum ad illud quod est contra naturam corrumpitur. odium non esse uitium capitale. Ex quo videtur Primum est, quod ex odio Dei non oritur inordinata

appetit inordinata delectationem, quae habet annexam auersionem a Deo. Semper autem id, quod est per se, est potius eo, quod est secundum aliud: unde odium Dei inter alia peccata est grauius.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Gregorius dicit 25. Moral. aliud est bona non facere, & aliud est bonorum odium se datorem: sicut aliud est ex precipitatione, aliud ex deliberatione peccare, ex quo datur intelligi, quod odire Deum omnium bonorum datorem, sit ex deliberatione peccare, quod est peccatum in Spiritum sanctum. Unde manifestum est, quod odium Dei maxime est peccatum in Spiritum sanctum, secundum quod peccatum in Spiritum sanctum nominatur aliud quod genus speciale peccati ideo tamen non computatur inter species peccati in Spiritum sanctum, quia generaliter inuenitur in omni specie peccati in Spiritum sanctum.

dum se, sicut si ex ignitis, ostenderetur natura quod enim peccato mortali, ut iam ostendimus est, claudere ut ratio peccati mortalis in illo: quod natura claudere littera processum iterum aperitur, ut magis clarereat. Infidelitas, inquit, habet rationem culpae in uoluntaria, quia & cetera. Quod autem sit uoluntaria taliter, habet ex odio secundum effectum communitatis: patet enim in infidelitate intentioni uoluntariae peccati ritatis diuinae, quae est odium secundum effectum ueritatis, ex quacumque causa infidelitas oritur. modi odium in ea inuenitur, esse rationem culpae mortalis in illa: quoniam tale odium est, ad participans in infidelitate, quo actus dicitur uoluntarius quod conuenit ex eo, quod in quolibet peccato inueniri formaliter, uel participatiue actus uoluntarius dilectioni Dei, quae est charitas: alioquin peccatum esset. Nam quod charitati non contrariatur, cum tale peccatum non est. Ex hoc autem, quod odium in infidelitate, seu secundum effectum, est ratio non inuenitur in infidelitate, & in reliquis peccatis mortaliatur, quod odium Dei secundum se, secundum effectum est odium Dei, ut est speciale peccatum, et genus id quod est per essentiam, est maius eo, quod est per naturam, sicut essentialis causa grauius peccati est grauior suo effectu.

Ad primum ergo in oppositum dicitur, quod peccatum causari ex odio Dei, & aliud culpabile peccatum in infidelitate causari ex odio Dei. Auctorem autem hoc sed secundum, & tamen argumentum primo respondetur rursus aut hoc non loquitur de odio Dei secundum effectum.

Ad secundum dicitur, quod auctorem manifestum quod arguens sumit, scilicet, quod peccatum causari semper sit grauius peccato, quod causatur. In littera patet, dicit, quod peccatum, quod est per se, & essentialis, uoluntarij, culpabilissimum, quod actu peccati, ex suo genere est grauius peccato, quantum ad hoc, effectus. Haec autem propositio, quoniam ex quo utrumque est peccatum, & hoc peccati uoluntarij, quia illud est peccatum uoluntarij, ut illud sit maius peccatum, & magis peccatum hoc grauius, iuxta illam maximam. Propter quod quae, illud magis. Et rursus iuxta illam, quae sentiam, seu secundum se, est maius peccatum proposito locum habet: quia quoniam de peccato

